

POEZIJA

Alojz Ihan

Pesmi

Proces

Iz tistega so naredili velik in razvpit proces.
 Po vseh časopisih so objavili slike temnega,
 nasilnega Arabca, ki je gledal hudobno in krvavo,
 da je slehernemu zmrazilo srce. Moški je bil tip
 posiljevalca, to je bilo očitno, in proces je bil
 po splošnem mnenju nesmiselno zapravljanje časa in denarja.
 Potem so prišle v časopise tudi slike žrtve,
 mlade somalske črnke z debelimi ustnicami
 in ljudje naenkrat niso vedeli, kaj bi mislili o vsem;
 ne da bi dvomili, da je moški pravi posiljevalec
 in morilec, nikakor ne, bilo je očitno,
 vendar tudi črnka s svojim pohotnim pogledom
 in slokimi nogami ni mogla biti čisto nedolžna
 in ljudje so se znašli v resničnem dvomu,
 kako naj bi se glasila pravična sodba;
 seveda nihče ni mislil, da bi moškega oprostili
 ali bili z njim kakorkoli blagi,
 a še najbolj pravično bi bilo na nek način obsoditi oba,
 so govorili in bili čedalje bolj prepričani,
 da je sodni sistem premalo elastičen,
 ter ga bo nujno spremeniti po naslednjih volitvah.

Simplon ekspres

Opozarjal sem jo, da je nevarno, kar počne;
 na nočnih vlakih so lopovi, nasilneži, vse vrste čudaki!
 Bila mi je všeč in iskreno me je skrbelo,
 ona pa je prešerno zaloputnila vrata kupeja.
 "Saj sva sama," je rekla in si brezbrizno sezula čevlje;
 potem se je zleknila na svoj sedež in zaprla oči,
 speča princesa, njena nepazljivost je bila nemogoča
 in zgrožen sem jo pričel tresti;
 ni se mogoče tako vesti opolnoči na simplon ekspresu
 med Milanom in Bologno!
 Ona pa se je le oklenila moje roke,
 kot bi bil njen zaščitnik,
 čeprav sem jo poznal komaj dve uri.
 Videl sem, da ni pomoči in si nimam kaj očitati.
 Previdno sem ji vzel denarnico iz torbe,
 potem sem ji snel zapestnico in uhane.
 Ko sem končal z ogrlico, sem ji odgrnil krilo
 ter z nemirom, ki sem ga dobro poznal,
 gledal njene lepe noge, ki jih je srebrila mesečina.
 Počasi sem se sklanjal k njenim bokom,
 potem je vlak začel zavirati zaradi postaje.
 Oddahnil sem se in se olajšano vzravnal,
 obšla me je srečna razigranost
 in poljubil sem lepotičko na rožnato lice,
 potem sem se izmuznil iz kupeja.

Dimčki

Dobro se spomnim, da smo si doma vsi polnili čutare
 z žganjem in viskijem, ko so poklicali
 na vojaške vaje nas rezerviste. Bentili smo,
 ker smo se znašli na njihovih seznamih,
 malo pa smo se tudi veselili spremembe in moške tovarišije.
 Potem so nas s tovornjaki odpeljali na položaje
 in tam smo vsi matasti od izmenjanih šnopsov opazovali,
 kako iz havbic sikajo granate in se potem pokažejo dimčki
 v bližini ciljev; prijetno je bilo ležati na soncu
 in šteti dimčke v dolini in bojim se,
 da stvar sploh ni zelo drugačna,
 če v dolini leži Sarajevo in če dimčki
 plavajo nad Baščaršijo; kajti zaklonišča v dolini
 se komaj vidijo s hriba
 in groza belih otrok v njih je že povsem tiha,
 neslišna kot molitev utrujenega meniha,
 ki je že desetisočič zaspal v upanju,
 da ga bo prebudil njegov Gospod.

Brez not

Črtovje. Violinski ključ. Višaj. Brez not.
 Brez zvena kot kitara, ki se je nenadoma ne upaš dotakniti.
 Kot ženska, ki se ti pritiska z golim hrbtom ob telo.
 In ne veš, če ji boš znal pogledati v obraz,
 ko se zbudi.
 Znal reči "dober dan" ali z zanimanjem: "Kako ti je ime?"
 Kot netopirja, ki ju strasten let zanese na svetlobo,
 iz naglih, tihih, plemenitih ptic
 postaneta okorni, zaslepljeni miši.
 Ta groza. Strah. Ko skupaj si naenkrat sam.
 Črtovje. Violinski ključ. Višaj. Brez not.

Avtomat

Takoj ko sem vstopil v avtobus, sem začutil napetost,
in ko sem iz žepa privlekel karto,
so mi ljudje razburjeno povedali,
da se je pokvaril avtomat,
in kart ni mogoče štempljati.
Vsi so bili zbegani, nemirni;
nenehno so tekali naprej in se pritoževali šoferju.
Ta jih je miril, naj se pač peljejo zastonj.
A ni pomagalo.
Vsi so živčno stiskali neštempljane karte med prsti
in težko dihali od razburljivega dogodka;
in čeprav je šofer sveto zagotavljal,
da kontrolor ne bi nikogar kaznoval,
mnogi niso zdržali in so takoj izstopili,
da bi počakali naslednji avtobus.
Potem so popuščali živci tudi ostalim,
na vsaki postaji jih je odšlo več,
in končno sem ostal skoraj sam;
ozrl sem se in iz zadrege pomahal zamorcu,
ki si je žvižgal nekje zadaj
in ni mogel razumeti izrednega dogodka,
ker sploh nikoli ni kupoval avtobusnih kart.

O zanesljivem kotu

Po dolgem času izogibanja poeziji
sem spet odšel na literarni večer,
iz solidarnosti do bosanskih pesnikov,
ki so se prebili iz stradajočih, obleganih mest,
iz kleti porušenih hiš, iz strelskih jarkov,
iz sarajevskih noči, svetlih od eksplozij in požarov.
Usedel sem se v zadnjo vrsto,
ker imam dolgoletne izkušnje z literarnimi večeri,
potem sem poslušal o posiljenih deklicah, o taboriščih,
o kupih lobanj in kosti,
ki se kopičijo kot industrijski odpadki na divjih odlagališčih;
kmalu sem se tiho, neopazno izmuznil iz dvorane,
zunaj je padal suh sneg, bilo je petnajst pod ničlo,
v nosnice mi je globoko zarezal leden zrak kot hudo žganje
da sem nehal dihati in blažen od nemoči
premišljeval o smučanju na ledenikih
in o tihem drsenju med Grintavškimi smrekami in zameti;
po trenutkih nebeške radosti
sem se umaknil v gostilno na čaj in medico.
Med pitjem sem natararici pripovedoval o pošastni aroganci,
ki brezsravno obvladuje naša življenja
in zaradi katere na svetu ni zagotovila
za dobro poezijo;
še tako strahotno trpljenje umirajoče žrtve ne zagotavlja
enega samega navdihnjenega verza,
in zmešano spreletavanje metulja po obrazu pijanega pesnika
je lahko poeziji bolj pretresljivo
od iztikanja otroških oči pred blaznečimi materami.
Imel sem vtis, da bi me natararica v celoti razumela,
če me ne bi tik pred sklepno mislijo premagal spanec;
natararica, stara dobra znanka, mi je poiskala zanesljiv kot
in sladko sem zakinkal, vedoč,
da me bodo prebudili,
ko bodo ob dveh zjutraj zapirali gostilno.

Ledeni dih

Sence se gostijo, samo to še zaznavajo moje oči,
 ki jih prerašča mrena. Prihaja noč in vem,
 da se bom slednjič moral ugrezniti v mehko šumečo past
 in mi bodo na dnu ostru koli raztrgali starčevski kožuh
 ter se zadrli v razbolelo meso;
 nihče ne bo slišal stoka, niti on, ki ga je že tisočkrat
 vročično čakal, vsako noč sanjal in ob sleherni zori
 hitel k svojim pastem, da bi zagledal moje truplo.
 Vse življenje sva se sovražila in preganjala,
 šele zdaj, ko sva od starosti oba postala počasna,
 se zavedava, da sva v resnici bežala skupaj
 pred strašnejšim lovцем. Zdaj, ko oba čutiva
 njegov hladni dih za vratom, naju je sram mladostnega
 sovraštva, in če bi to še imelo smisel, bi skupaj uničila najine
 pasti in zasede, se naslonila drug na drugega
 in se drug drugemu zahvalila za pomoč in spodbudo
 v strašnejšem lovu, ki ga prej nisva slutila
 in ga vsak zase ne bi zmogla vse do zdaj,
 ko se je strašnejšemu lovcu uspelo obema priplaziti
 čisto blizu in naju bo vsak čas zamrznil
 njegov ledeni dih.

Otroci

Najbolj pretresljiva iznajdba sveta so,
 najmočnejša in po malem grozljiva,
 kajti ko se oklenejo življenja,
 mu hočejo brezpogojno služiti
 in mu biti zvesti v še tako okrutni igri
 ki se zahteva od njih.

Z enako spretnostjo se v brazilskih kanalih umikajo
 pred streli pobijalcev
 in v samopostrežbi izbirajo svoj priljubljeni sladoled;
 z enako prisebnostjo obljublajo gospodarjem,
 da bodo izmesili še več opek iz vroče, nezdrave gline
 in se zahvaljujejo očetom za nov kičast komplet Barbie
 in pri tem bi jim lahko očitali celo malo hinavščine,
 če ne bi vedeli, da je vse skupaj le njihova
 strašna sla,
 ki jih dela tako močne,
 da jih z nobeno silo ni mogoče odtrgati od sveta,
 in to bi jim lahko bil tudi največji očitek,
 če ne bi bili edini in brez njih praznina
 kot pred začetkom sveta.